БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

ФЕВРАЛЬ 11
воскресенье
1940 он
№ 34 (3035)
Сэн 10 мүнгэ

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-ейн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ОРГАН.

Нүүжэ ерэгшэдые анхаралаар хүреэлэхэ

Урдань — царизмын үедэ каторга ба сүлэлгын хизаарнууд байhан, Сибирь ба Дальна Восток болбол мүнөө большевистскэ партиин дуразоригоор ба советскэ арадай хүсэлэлгөөр манай агуу-ехэ ороной бадаран хүгжэжэ байhан районууд болгогдоо.

Промышленность ба хүдөө ажахын түргэн хүгжэлтэдэ хэрэглэгдэхэ бүхы шухала юумэн: алтан, мүнгэн ба бусад үнэтэ металлнууд; руда, шулуун нүүрhэн ба нефть; тарялангай газар, бэлшээри ба сабшалан; ангууд, шубууд ба загаhан эндэ бүгэдэ бии.

Советскэ зүүн районуудые: Сибириин, Дальна Востогой, Казахстанай, Уралай ажахые дээшэлүүлхын тулада сталинска табанжэлнүүдэй торшо соо ехэ юумэн хэгдээ. Нютагуудахи барагдашагүй баялигуудые ашаглахын тулада үшөө бүри ехэ хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй. Энээнэй тулада, түбхын түрүүн хүнүүд, үшөө ба үшөө дахин хүнүүд хэрэгтэй.

Ороной бага газартай районуудhаа ехэ газартай зүүн районууд тээшэ колхознигуудые нүүлгэлгэ —энэ хадаа зүүн областьнуудые кадрнуудаар хангахын тулада большевистскэ партиин хараалhан, зөөрэ зам мүн.

Революциhээ урда тээ центральна губернинүүдэй тон олон тарялашад Сибирь тээшэ нүүдэг байhан юм. Тэдэнэр хадаа эхэ эсэгынгээ ба уг гарабалнуудайгаа хэдэн зуун холын hуужа байhан газарые орхижо ошоходоо, жаргалаа олохо гэжэ эдихэ хиломо бидэржэ шэнэ газарта нүүжэ ошохыень ядуу тарялашадые бааладаг байгаа.

Теэд тэдэнэр хадаа шэнэ, холын нютагта ошоод байхадаа, кулагууд помещигүүдэй дараалтаhаа ба гуйранша ядуу байдалhаа зайсажа шададаггүй hэн. 1880 аад ондо Глеб Успенский болбол Тюкалинска шадарай (мүнөө Омско область) нэгэ деревни тухай иигэжэ бэшээ hэн: „...нүүжэ ерэhэн бүлэ айлнууд тон ядуу байдалда байна. Тэдэнэр хадаа намар эндэ нүүжэ ерээд, землянкэнууд соо hууна, тэрээнhээ байгаагай шархишьегүй байна, удаан олгай үлэсхэлэн зоболондо ядаhан туйлhандаа, гуйжа ябаха аргань олшоо.

Мүнөө, 1939 оной зун, тэрэ Омско областьдо нүүжэ ерэгшэдые нимээр угтаа: Ворошиловай нэрэмжэтэ, „Красный Октябрь“, „Свобода“ колхозуудта нүүжэ ерэгшэдтэ зорюулан, hайн гэрнүүд табигдаhан, зохид комнатанууд бэлэдхэгдэhэн байна. Нүүжэ ерээшэд бүгэдэ шэнэ гэрнүүдтэ ороо. Егор Смолянда, Семен Сюнинда, нүүжэ ерэhэн колхозник бүхэндэ нэгэ-нэгэ үнеэ, хониды ба галуунуудые үгэhэн байна.

—Бидэниие түрэлхидтөөд шэлляар угтана, Сибирьдэхи зонууд hайнууд... гэжэ, нүүжэ ерээшэд хэлэдэг.

Колхознигуудай нүүхыень урданайхиhаа тон ондоо шалтагаануд баалана. Тэдэнэр хадаа газаргүйдэлгые мэдэдэггүй, — газар хадаа колхозуудта мүнхэдэнь үгтэнхэй. Тэдэнэр ядарал зоболон үзэнэгүй,—колхозно байгуулалта хадаа үнэн сэхээр хүдэлмэрилдэг колхознигуудта үндэр доходуудые хангана. Урдань үмсын ажалтай байха үедэ деревниин ажабайдалда зайлашагүй байhан зүйл—талха тарягүйдэлгэ ба үлэсхэлэн зоболон уни мартагдаа. Колхозно тарялашанда шанга шадалтай ба культурна ажабайдал хангагданхай. Энээнэй тулада вэгэл юумэн—үнэн сэхээр хүдэлмэрилгэ, колхозно зөөриие гамналга хэрэгтэй.

Хүдөөажахын хүдэлмэринүүдые механизацилга хадаа ажалые хүнгэдхэхэhөө гадна, мүн колхозуудахи хүдэлмэришэдэй хүсэнэй нэлеэд хубиие сүлөөлнэ. Олонтоото колхознигууд хадаа промышленностьдо гү, али хүдэлмэришэнэй хүсэөр дутажа байгаа зүүн районуудай ехэ газартай колхозуудта өөрынгөө ажалые дүүбээр хэрэглэжэ шадаха байна. Советскэ хүнүүд югээрээ ондооб гэхэдэ, тэдэнэр болбол өөhэдынгөө хүсые хүсэд хэрэглэхээ хүсэдэг байна.

Эгээ иимэhээ Украина, Тамбовско, Нензенскэ, Орловско, Курска, Воронежско ба бусад областьнуудай хэдэн арбаад мянгаад колхознигууд болбол, Дальна Восток, Сибирь, Казахстан нүүжэ ошохые хүсэнэд. Тэдэнэр болбол СССР-эй ажахын ба оборонно хүсэшадалые зүүн хилэнүүд дээрэ бүхэжүүлхын тулада ошонод. Тэдэнэр болбол нүүлгэ хадаа гансал личнэ хэрэг бэшэ, мүн бүгэдэарадай зорилго мүн гэжэ мэдэнэ.

Бэрхэшээлэй урда гэдэргээ сухаридаггүй, зоримгой ба инициативна хүнүүд, квалифицированна хүдэлмэрилэгшэд нүүнэд. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ СССР-эй цэнтральна районуудай колхозуудhаа олохон бүлэг нүүдэлшэд Омско областьдо ерэhэн байна. Тэдэнэй дунда: 24 коммунистнууд, 141 комсомольцууд бии. Мүн эдэнэй дунда—22 эрхим малшад, 51 трактористнууд, 35 счетоводууд, 200 дархашуул бии.

Партиин Центральна Комитет ба Советскэ правительство болбол зүүн районуудай колхозуудта тон ехэ дэмжэлгэ үзүүлнэ. Тэдэнэр болбол нүүдэлшэдэй замайнь гаргашые гүрэнhөө түлэжэ, багагазартай районуудhаа ехэ газартай районууд тээшэ нүүлгые эмхидхэнэ. Гадна, гүрэн болбол нүүдэлшэдтэ ехэ хүнгэлэлтэнүүдые олгоно. Нүүдэлшэд хадаа советскэ олониитын анхаралаар хүреэлэгдэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ 10 мянга гаран айлнууд Сибирь ба Дальна Восток тээшэ нүүгээ. 1940 ондо 35 мянга гаран бүлэ айлнууд Дальна Восток, Казахстан, Алтайн ба Красноярска хизаарнуудта, Омско, Иркутска, Новосибирскэ, Читинскэ ба Челябинска областьнуудта нүүжэ ерэхэ байна. Эдэ нүүдэлшэдэй 5 мянга гаран түлөөлэгшэд хадаа шэнэ нютагта бүлэнэртөө байра байдалые колхозуудай туhаламжаар бэлэдхэхын тулада, урид ерээ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ бүхы бүлэнь бултадаа нэгэндоро хүрэжэ ерэдэг байhан hаа, мүнөө жэлдэ ондоо, шэнэ гурим бии болоо. Эгээ түрүүн, бүлынь түрүү гү, али хүдэлмэри хэжэ шадаха нэгэ хүниинь, нүүжэ ошохо газартаа урид ерэнэ. Тэрэ хадаа бүлынгөө байха гэр байрые колхозой туhаламжаар бэлэдхэдэг. Бүхы юумээ бүрин бэлэдхэhэн хойнонь бэшэ бүлэнэрэнь ерэдэг байна.

Нүүдэлшэдэй ерэлгэ ба түргэн түбхинэлгые хангахын тулада, бүхы шухала юумые бүрин хэхэ—энэ болбол нүүдэлшэдые угтан абаха ёhотой партийна организацинуудай, советскэ ба газарай органуудай уялга мүн. Нүүдэлшэдэй ерэхэ ёhотой, тэдэ колхозууд хадаа артелиин шэнэ членүүдтэ гэр ба, малдань байра байдал бэлэдхэхэ, продуктнуудаар ба түлишэ түлеэгээр туhалха, үмсэдээ малтай болохо ябадалдань туhаламжа үзүүлхэ, нүүдэлшэдэй хүүгэдэй hуралсал тухай hаналаа табиха уялгатай.

Новосибирскэ областиин, Кемеровскэ районой, „Путь к социализму“ колхозой колхознигууд гайхамшаг инициатива гаргаа. Колхоз болбол өөрынгөө гаргашаар бууса шадарай барилгатайгаар дүрбэн ехэ гэрнүүдые барижа байна, мүн ерэгшэдтэ зорюулан, талха ба продуктнуудые табяа.

Нүүжэ ерэгшэдэй байха гэрнүүдые колхозой гаргаша дээрэ бариха гэhэн, кемеровцүүдэй уряалые зүүн районуудай бүхы колхозууд халуунаар hайшааха гэhэндэ hэжэг үгы байна. Хэдэн мянгаад километрэй саанаhаа тэдээндэ нүүжэ ерэhэн, артелиин шэнэ членүүдэй түбхинэхын тухай оролдолго—энэ хадаа тэрээндэ, нүүдэлшэд ерэhэй гэжэ хүсэдэг колхоз бүриин хүндэтэй хэрэг мүн. Энэ хадаа нүүлгын түлөө эрхим агитаци болоно.

(„Правдын“ түрүү бэшэгhээ).

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Капитан-лейтенант Ф. Г. Вершининдэ Советскэ Союзай Геройн нэрэзэргые олгохо тухай

Финскэ сагаангвардейщинэтэй тэмэсэлэй фронт дээрэ, командованиин боевой даабаринуудые жэшээтэ hайнаар дүүргэhэнэй ба тиихэ зуураа шэн зориг ба геройство харуулhанайнь түлөө, капитан-лейтенант Федор Григорьевич Вершининдэ Ленинэй орден ба «Алтан одон» медаль барюулгатайгаар, Советскэ Союзай Геройн нэрэзэргые олгохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1940 оной февралиин 7.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Капитан-лейтенант А. В. Трипольскидо Советскэ Союзай Геройн нэрэзэргые олгохо тухай

Финскэ сагаангвардейщинэтэй тэмэсэлэй фронт дээрэ, командованиин боевой даабаринуудые жэшээтэ hайнаар дүүргэhэнэй ба тиихэ зуураа шэн зориг ба геройство харуулhанайнь түлөө, капитан-лейтенант Александр Владимирович Трипольскидо Ленинэй орден ба «Алтан одон» медаль барюулгатайгаар, Советскэ Союзай Геройн нэрэзэргые олгохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1940 оной февралиин 7.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Ахалагша лейтенант И. Д. Борисовто, капитан А. И. Крохалевта ба капитан В. И. Раковта Советскэ Союзай Геройн нэрэзэргые олгохо тухай

Финскэ сагаангвардейщинэтэй тэмэсэлэй фронт дээрэ, командованиин боевой даабаринуудые жэшээтэ hайнаар дүүргэhэнэй ба тиихэ зуураа шэн зориг ба геройство харуулhанайнь түлөө, Ленинэй орден ба «Алтан одон» медаль барюулгатайгаар, Советскэ Союзай Геройн нэрэзэргые олгохо:

1. Ахалагша лейтенант Иван Дмитриевич **Борисовто**.
2. Капитан Анатолий Ильич **Крохалевта**.
3. Капитан Василий Иванович **Раковта**.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1940 оной февралиин 7.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Улаан тугта Балтийска флодой „С—1“ подводно лодкые „Улаан Тугай“ орденоор шагнаха тухай

Командованиин боевой даабаринуудые дүүргэхэ зуураа, личнэ составаараа шэн зориг ба габияа харуулhанайнь түлөө улаан тугта Балтийска флодой „С—1“ подводно лодкые „Улаан Тугай“ орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1940 оной февралиин 7.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Улаан тугта Балтийска флодой „Щ—311“ подводно лодкые „Улаан Тугай“ орденоор шагнаха тухай

Командованиин боевой даабаринуудые дүүргэхэ зуураа, личнэ составаараа шэн зориг ба габияа харуулhанайнь түлөө улаан тугта Балтийска флодой „Щ—311“ подводно лодкые „Улаан Тугай“ орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1940 оной февралиин 7.

Улаан тугта Балтийска флодой начальнигуудай составые ба улаанфлотцуудые СССР-эй орденууд ба медальнуудаар шагналга

Финскэ сагаангвардейщинэтэй тэмэсэлэй фронт дээрэ, командованиингаа боевой даабаринуудые жэшээтэ hайнаар дүүргэhэнэй ба тиихэ зуураа шэн зориг ба геройство харуулhанай түлөө, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй указаар, Улаан тугта Балтийска флодой начальнигуудай составай ба улаанфлотцуудай 138 хүнүүд СССР-эй орденууд ба медальнуудаар шагнагдаба.

Ленинэй орденоор: капитан И. С. Новиков, майор Е. П. Преображенский, майор И. Г. Романенко, капитан Н. А. Токарев гэгшэд шагнагдаба.

„Улаан Одоной“ орденоор—22 хүн, „Хүндын Тэмдэгэй“ орденоор —2, «Отвагын түлөө» медаляар—4, „Боевой габияануудай түлөө“ медаляар—29, „Ажалай отличиин түлөө“ медаляар — 4 хүнүүд шагнагдаhан байна.

Финскэ сагаангвардейщинэтэй тэмэсэлэй фронт дээрэ, командованиингаа боевой даабаринуудые жэшээтэ hайнаар дүүргэhэнэй ба тиихэ зуураа шэн зориг ба геройство харуулhанай түлөө, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй указаар, Улаан тугта Балтийска флодой „С—1“ ба „Щ—311“ подводно лодконуудай личнэ состав орденууд ба медальнуудаар шагнагдаба.

Ленинэй орденоор: младша командир С. А. Алексашин, гурбадугаар рангын военинженер А. А. Свитин, лейтенант В. А. Силин, ахалагша политрук Н. К. Темнов, младша командир И. А. Мишевко гэгшэд шагнагдаба.

„Улаан Тугай“ орденоор —25 хүн, „Улаан Одоной“ орденоор—52, „Боевой габияануудай түлөө“ медаляар—7 хүн шагнагдаба.

Художник И. Тамузын зурагhаа репродукци.
(ТАСС-ын фото-клише).

Аймагуудай Соведүүдэй II сессинүүд

Яруна

Энэ оной февралиин 7-8 үдэрнүүдтэ, социалистическэ культурын байшан соо, Ярунын аймагай Соведэй II сесси болоо. Сесси дээрэ культурно-байдалай байгуулалта ба 1939 оной ажахын жэлэй дүнгүүд, 1940 оной зорилгонууд тухай асуудалнуудые хэлсэhэн байна.

Нэгэдэхи асуудалаар, БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь нүхэр О. Инкеева доклад хэбэ. Өөрынгөө доклад соо нүхэр Инкеева болбол культурно-байдалай байгуулгаар республика ба тус аймаг дотор туйлагдаhан ехэнүүд амжалтануудые тэмдэглэбэ.

Һалбаржа байгаа манай республика дотор мүнөө үедэ 85444 hурагшад—хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай ба советскэ интеллигентнүүдэй үхибүүд hурана. Багашуудай 42 яслинууд бии ба энээндэ 1935 бишиихан үхибүүд хүмүүжэдэг байна. Ярунын аймаг соо абабал, 1940 он болтор район соонь 14 шэнэ клубууд бариг-даа. Энэ аймаг болбол республика дотороо эгээ түрүүн бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхаhан байна.

Тус аймагай Ульдергын сомоной Молотовай ба Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудай колхознигууд культурна ажаhуудалай хэрэгтэ ехэнүүд амжалтануудтай. Эдэ колхозууд дээгүүр хэдэ хэдэн уншалгын байшангууд, гоё hайхан шэнэ клубууд ба үүлтэртэ малажалай жэшээтэ hайн фермэнүүд бии юм.

Докладчик болбол эдэ бүхы амжалтануудые тэмдэглэхэ зуураа, аймаг соо байhан дутуу дундануд тухай удаан тогтожо хэлээ. Жэшээлхэдэ: тус районой Райсоведэй ба РайАЗО-гой хүтэлбэрилэгшэд хадаа колхознигуудые нэгэ газарта түбхинүүлэн ажаhуулгахын хэрэгтэ багаар анхарадаг байна. 1939 ондо 150 гэрнүүдые колхозуудай түбхинэhэн hуурижаhан газарта асараха байhан аад, миил 93 гэрнүүдые зөөжэ асараhан байна. Мүн культурно байдалай байгуулалтаар гээглэжэ ябаhан колхозууд бии. Витемэй сельсоведэй „Партиин XVII конференци“ колхозой правлени болбол колхознигуудаа культурнаар ба түбхинүүлэн ажаhуулгаха хэрэгтэ багаар анхаралаа табидаг байна.

Докладай hүүлээр үгэ хэлэлгэ эхилhэн байна. Нэгэдэхи асуудалаар,—депутадууд нүхэд Найданов, Цыренжапов, Винтовкина ба бусадууд выступалба.

Тиигээд сесси хадаа хоёрдохи асуудалдаа ороо. 1939 оной ажахын жэлэй дүнгүүд ба 1940 оной зорилгонууд тухайда депутат нүхэр Житихин докладтайгаар выступалба. Докладай hүүлээр хамта 15 хүн үгэ хэлэhэн байна.

Үгэ хэлэгшэд болбол аймагай газартаряалангай таhагай ба аймагай Соведэй Гүйсэдхэхэ Комитедэй хүдэлмэридэхи дутуунуудые тэмдэглээ.

Сессидэ хабаадагшад болбол нэгэнhаналаар абтаhан резолюци соогоо «энэ жэлдэ, культурно-байдалай байгуулалтаар шэнэнүүд амжалтануудые туйлахын түлөө большевистскоор тэмэсэе» — гэжэ бэшэбэ.

ЖИГМЫТОВ.

Тарбагатай

Февралиин 9, (телефоноор абтаба). Энэ үдэр, аймагай Соведэй хоёрдохи сесси болобо. Эндэ культурно - байдалай байгуулалта тухай асуудалаар, БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Ильков доклад хэбэ.

Нүхэр Ильков болбол тон тодорхой фактнуудтай доклад соогоо, сталинска табанжэлнүүдэй торшо соо культурна байгуулалтын ургалтаар, агууехэ Советскэ ороной туйлаhан гигантска ехэ амжалтанууд тухай хэлээ. Мүн тэрэшэлэн, hалбаран байгаа Бурят-Монгол республика, тэрэнэй тоодо Тарбагатайн район мүн лэ бага бэшэ амжалтануудые туйлаа гэжэ бодото фактнууд дээрэ тогтожо хэлэбэ.

Доклад тушаа хамта 9 хүн үгэ хэлээ. Тэдэнэрэй тоодо: Антошина (Тарбагатайн дунда hургуулиин hургагша), Девятов (Барыкино-ключевскэ сельсоведэй түрүүлэгшэ), Чебунин (Тарбагатайн сельсоведэй „Красная Заря“ колхозой түрүүлэгшэ) ба бусад.

Үгэ хэлэгшэд хадаа культурна байдалай ургалтаар нилээд амжалтануудые туйлагдаhые тэмдэглэhэн ба мүн сельсоведүүд ба колхозуудаа жэшээтэ, культурна болгохо тухай ямарнууд хэмжээ ябуулгануудые хараалжа байhанаа тодорхойгоор хэлэбэд.

Сесси хадаа районоо республика доторхи түрүү аймагуудай нэгэн болгохо ябадалда зорюулhан тогтоол абаба. Ц.

ВЫСТАВКЭДЭ БЭЛЭДХЭЛГЫН ШИЙДХЭХЫ ҮЕ

Мүнөө 1940 оной Хүдөөажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ бэлэдхэлэй тон харюусалгатай ба шиидхэхы үе ерэбэ. Бидэнэр хадаа 1940 оной мартын 1 хүргэр түрүү колхозууд ба совхозуудые, хүдөө ажахын бүхы түрүүшүүлые элирүүлхэ ба оформилхоһоо гадна, тэдээндэ хүндэлэлгын книгые зохёохо ёһотойбди. Гансахан энээгээр бидэнэй уялга хизаарлагдана бэшэ. Выставкэдэ хабаадаха хүндэтэ эрхые туйлахын тула социалистическэ соревнованиие бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, эгээ эрхимүүдые выставкэдэ хабаадуулха, амжалтануудые үсхэхэ уялгатайбди.

Зүгөөр, выставкэдэ бэлэдхэл Буряг-Монголдо мүнөө дээрээ хангалтагүй. Наркомзем ба нютагай организацинуудай хүдэлсэгүй, ба энэ хэрэгые большевистскэ ёһоор хүтэлбэрилөөгүй дээрэһээнь, выставкэдэ хабаадагшадые элирүүлгэ ба оформилго оройтуулагдажа байна. Выставкэдэ үргэнөөр харуулагдаха түрүүшүүлдэ монографи табилга 1939 оной декабриин 15-да дүүргэгдэхэ ёһотойшье һаа, мүнөө хүртэр үшөө дүүргэгдээгүй байна. Малажалта Бурят-Монгол республика болбол үнгэрэгшэ жэлдэ амиды нэгэшье экспонадые выставка дээрэ харуулаагүй һэн. Теэд, мүнөөшье энээндэ хубилалта гаргагдаагүй байна. Наркомземэй малажалай управлени (начальнигань нүх. Вахрушев) болбол амиды экспонат шэлэлгые огто хүтэлбэрилнэгүй, энээн тухай юушье мэдэнэгүй. Мүн, районуудай хүтэлбэрилхы организацинууд ба тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдшье экспонадуудые шэлэлгэ ба оформилгодо тон харюусалгагүйгөөр, «намһаа саашаа, наранһаа нааша» гэһэншүүгээр хандана. Жэшээлхэдэ, Иволгын АЗО-гой ахалагша зоотехник нүхэр Манальский болбол түрүүшүүлые выставкэдэ бүгэдыень хабаадуулга—минии нангин уялга гэжэ үшөө ойлгоогүй, харин тэрээниие бэеһээ зайлуулхые һэдэдэг байна. Түнхэнэй МТС-эй директор нүхэр Демин болбол экспонадуудые шэлэлгын ба оформилгын хүдэлмэринүүдтэ МТС-ынгээ агрономуудай хабаадахыень хориһон байха юм. Эдэ бүхы фактнууд хадаа парти ба правительствын заабаринуудые дүүргэлгэдэ, зарим хүтэлбэрилхы организацинууд ба тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө харюусалгата үүргые үшөө ойлгоогүй байна гэжэ гэршэлнэ.

Эдэнэр болбол «хүдөөажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ кандидадуудые шэлэлгэ ба табилгые зүбөөр ба саг соонь эмхидхэлгын түлөө СССР-эй Наркомзем, Наркомсовхозуудай ба Наркомпищепромой органууд харюусана» гэһэн, ВКП(б)-эйн ЦК-гэй ба СССР-эй СНК-гэй 1938 оной февралиин 17-ной тоггоолые мартажа болохогүй.

НИКИТИН—Главвыставкомой инструктор-агроном.

РЕВИЗИОННО КОМИССИНУУДАЙ СОВЕЩАНИ

Энэ оной февралиин 5-6 үдэрнүүдтэ республикын прокуратурын ба БМАССР-эй Верховно судай хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар, райсоюзуудай ба сельпонуудай ревизионно комиссинуудай түрүүлэгшэнэрэй совещани Буркоопсоюзай дэргэдэ үнгэргэгдэбэ.

Буркоопсоюзай эмхидхэлэй-инструкторска таһагай начальник нүхэр Доржин гэгшэ ревизионно комиссинуудай хүдэлмэри ба саашанхи зорилгонууд тухай доклад хэбэ.

Нүхэр Доржин хадаа гүрэнэй мүнгэ үригшэд—расстратчигууд, жулигуудтай тон һулаар тэмэсэдэг зарим райсоюзуудай (Кабанскын, Селенгын) хүтэлбэрилэгшэдэй ба тэндэхи партийна ба профсоюзна организацинуудай хүдэлмэринүүд тухай тогтожо хэлээ.

Мүн, бүхы политическэ шухала хэмжээябуулгануудые амжалтатайгаар дүүргэдэг түрүү сельпонууд ба райсоюзуудай эрхим хүдэлмэринүүдые тэмдэглэһэн байна.

Доклад тушаа ревизионно комиссинуудай түрүүлэгшэнэр асуудалнуудые һураһан ба үгэ хэлэһэн байнад. Тэдэнэр, өөһэдынгөө опыт ба хүдэлмэри тухай хэлээ. Тэрээнһээ гадна, ревизионно комиссинуудай хүдэлмэри тушаа Буркоопсоюзай президиумэй зүгһөө тон багаар анхарлаг байһыень, угэ хэлэгшэд критикэлэн тэмдэглэбэ. Хамтадаа 16 хүн выступалһан байна.

ЦЫРЕНОВ.

ТҮРҮҮ БРИГАДАНУУД

Улан-Удын № 1 хлебзаводой коллектив болбол январь һарынгаа үйлэдбэриин программые 114 проц. дүүргээ. Энэ жэлэйгээ эхин кварталай планиие эршэмтэйгээр дүүргэхын түлөө тус заводой бүхы хүдэлмэришэдэй, стахановцуудай ба бригадануудай дунда социалистическэ соревновани үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлэгдэнхэй.

Нүхэд Бандюхинай ба Зубакинай бригаданууд январь һарынгаа үйлэдбэриин даабаринуудые 116,5 процент дүүргэбэ Эдэ бригадануудай стахановцууд нүхэд Городов, Григорьева. Агафонова, Кошалев гэгшэд нормонуудаа үдэр бүри 110 процентһээ доошо бэшэ дүүргэнэд.

Бурят-Монголые сагаангвардейщинэһээ сүлөөлһэнһөө хойшо 20 жэлэй ойе, эдэнэр үйлэдбэриин шэнэнүүд амжалтануудаар угтахын түлөө эршэмтэй тэмэсэнэ.

Бизьяев.

Хилын саана

БАЛКАНСКА АНТАНТЫН СЕССИИН ДҮНГҮҮД ТУШАА

София, февралиин 5. (ТАСС). Балканска Антантын саашанхи ориентациин асуудалаар болоһон тэмэсэл хадаа сесси дээрэ тон хурса характертай байгаа. Англи ба Франциин ударидахы кругууд хадаа Балканска Антантын пактын хабаадагшадта, өөрынгөө масштабаар үзэгдөөгүй ехэ шахалта хээ. Тиигэбэшье, сессиин ниитэ результат хадаа бүхы балканска гүрэнүүдэй политическэ ба экономическа блогые байгуулха гэһэн англо-французска блогой планай эбдэрһэн ябадал болоно гэжэ сэгнэгдэнэ.

Венгри ба Болгариие оруулан, Балканска Антантые үргэдхэхэ план юушье болоогүй. Мүнөө, Венгри хадаа эбсэшэгүй позици бариһаар байна гэжэ Гавас агентство мэдэрхэ баатай болоод байна Эбсэшэгүй политикоһоонь Болгариие зайсуулхые Турциин гадаада хэрэгүүдэй министрэй хэды оролдобошье, энээнһээнь юушье бүтөөгүй.

Балканска Антантын составта ороһон дүрбэн министрнүүд болбол германска ориентаци баримталдаг оронуудтай ниилэхэ гэжэ шиидэбэ гэһэн мэдээсэлые, сессиин хоёрдохи үдэрөө үргэлжэлүүлжэ байхадань американска корреспондентнүүдэй дамжуулхаа болохотойдо тоолоһонь тон характерна. Теэд, французска ба английска журналистнуудые шууюулһан энэ мэдээсэл хадаа, хэнэйшье мэдэхээр, ехэ хөөргэжэ хэлэһэн мэдээсэл байгаа. Абаад үзэхэдэ, Балканска Антантын соведэй сесси дээрэ ерэһэн турецкэ түлөөлэгшэшье һэжэг түрүүлнэгүй. Тэрэ хадаа англо французска блогой линиие энергичнээр хамагаалһан байна. Шууд бэшэ ба худхаляатадаг элементнүүд, мүн бусад зарим оронуудай гүлеөлэгшэдэй позицидэ бии Тиибэ ябабашье, бүхы балканска оронуудые Германида дурагүйгүүлхэ ба Германида экономическа блокада эмхидхэхэ гэһэн Англи ба Франциин һэдэлгэнүүдэй бүтөөгүй байһан ушар ямаршье һэжэг түрүүлнэгүй.

Англо-французска сэрэгэй блок хадаа Балканда ябуулха планууд ба хэмжээябуулгануудайгаа эбдэһыень мэдэрнэ, энээгээр ханана гэжэ һанаха болоо һаа, гэнэн хонгор болохо гээшэ һэн Балканска Антантын оронуудай ориентациин линиин түлөө тэмэсэл үшөө холо дүүрээдүй. Энэ хадаа тон түлэг дундаа байна. Балканска Антантын соведэй сессиин дүнгүүдэй нэгэнь иимэ байна.

* * *

Берлин, февралиин 5 (ТАСС). Белградһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, Балканска Антантын соведэй түрүүлэгшэ Гафенку болбол сессиин дүүрэһэн тухай иимэ коммюнике соносхобо:

„Үргэлжын соведэй члэнүүдэй хоорондо үнэн сэдьхилэй этигэл найдалсалгын атмосфера соо болоһон, һанал бодолоо андалдан хэлсэлгэ болбол:

1) Европын зүүн урда зүгтэ мир, гурим ба аюулгүйе сахиха тухай дүрбэн ороной ниитэ һаналые;

2) Европын энэ хубида дайнай һүжэрэн дэлгэрэлгые һэргылхын тулада, одооной дайн тушаа мүнөө барижа байгаа позициёо ба мирэй эрид политикые үргэлжэлүүлхэ шууд бата хүсэлые;

3) Ондоо хэндэшье бэшэ, харин Антантын члэн бүриин эрхые ба национальна территори дээрэнь тэрээнэй зависимобэшэ байдалые хамтадаа сахиха зорилгоо дагадаг. Антантын составта хойшодоо байха гэһэн балканска гүрэнүүдэй эрид шууд хүсэлые;

4) Мир байгуулгын, харилсан ойлголсолгын ба мирнэ сотрудничествын гуримаар хүршэ гүрэнүүдтэеэ ханибарисаатай харилсаа бариха ба үргэдхэхэ хүсэлые;

5) Балканска Антантда ороһон гүрэнүүдэй хоорондо худалдаае үргэдхэн, балканска гүрэнүүдэй хоорондын экономическа холбоое бэхижүүлхэ ба нарижуулха шухала байһаниие;

6) Балканска пактые 1940 оной февралиин 9-һөө эхилээд, шэнэ уставаар хараалагдаһан хухасаа соо үргэлжэлүүлхые;

7) Саг үргэлжын соведэй удаадахи ээлжээтэ сессиие 1941 оной февральда, Афина городто зарлахые—нэгэнһаналаар һайшаан тэмдэглэхэ арга олгобо".

БАЛКАНСКА АНТАНТЫН СЕССИ ТУХАЙ ГАДААДЫН ХЭБЛЭЛДЭ

ГЕРМАНИ

Берлин. Германска хэблэл болбол Балканска Антантын сессидэ тон ехэ анхаралые хандуулна. Белградахи конференци болбол балканска оронуудые дайнда татан оруулха гэһэн баруун оронуудай һэдэлгэнүүдтэ харюу үгэхэ бэзэ гэжэ газета найдана.

БОЛГАРИ

София. Англо-французска блогой политикада түшэглэн, „Слово" газетэ болбол „Балканска Антанта ба бусад нүлөөнүүд" гэһэн статья соогоо иигэжэ бэшэнэ: „Мүнөөдэр, балканска гүрэнүүд болбол тойроод байһан сетинүүдээ тодоор хаража байна".

Гадна, газета болбол шиидхэгдэшэгүй зүрисэлдөөнүүдэй Балканда бии байһаниие тэмдэглэнэ.

США

Нью-Йорк. Ассошиэйтед пресс агентствын Белградһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, Балканска оронуудай нэгэдэлэй орондо, тэдэ оронууд агууехэ державануудай туһаламжаар өөрынгөө территориальна ойроо хүртэшэгүйе хангахын һэдэлгэ хэнэд.

(ТАСС).

УЛАСХООРОНДЫН ГОСТИНИЦАДА

—Мосье пануд, хашасалдаад байха болоохат бидэ Финляндиһаа шэнэ нүүдэлшэдые хүлеэжэ байналди.

Отаровай зураг (ТАСС-ын фото-клише)

Ирландска националистнуудай хэрэг

Лондон, февралиин 7. (ТАСС). Дотоодо хэрэгүүдэй ба дотоодо аюулгүйн министр Андерсон болбол Ковентридэ болоһон тэһэрэлгэдэ хабаадалгаар гэмнэгдэн судлэгдэһэн, ирландска националистнууд Бернс ба Ричардс гэгшэдые саазалха гэһэн приговорые гүйсэдхэхэ болзорые хойшолуулха арсаба.

Нью-Йорк, февралиин 7. (ТАСС). Дублинһаа (Эйре) мэдээсэһэнэй ёһоор, Бернс ба Ричардс гэгшэдые саазалха гэһэн приговорто эсэргүү протестын тон ехэ демонстрацинууд болоно.

Ирландска националистнуудые саазалалгада эсэргүүсэнэ

Нью-Йорк, февралиин 7. (ТАСС). Дублинһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, ирландска профсоюзуудай конгресс болбол Англида эсэргүү террористическэ ябуулгануудта гэмнэгдэһэн хоёр ирландцуудые саазалха гэһэндэ эсэргүү, бүгэдэниитын забастовкые соносхохо тухай резолюци гаргаба.

Лондон, февралиин 7. (ТАСС). Үсэгэлдэр, Эйрын түлөөлэгшэ болбол премьер Чемберлен ба доминионуудай хэрэгүүдые эрхилхэ министр Иден гэгшэдтэй уулзаһан ба хоёр ирландцуудые саазалха гэһэн приговорые болюулхые баалан эриһэн байна.

Ирландска националистнуудые саазалалга

Стокгольм, февралиин 8. (ТАСС). „Дочекс Нюхетер" гэжэ шведскэ газедэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Англида эсэргүү террористическэ ябуулгануудта гэмнэгдэһэн, „Ирландска республиканска армиин" хоёр члэнүүд Бернс ба Ричердс гэгшэд, үсэгэлдэр Бирмингамда саазалагдан алуулба.

Эйреде, траурай тэмдэг болгон, театрнууд ба кино хаагдаба. Эйрын столица—Дублинда тон ехэ демонстраци болобо. Демонстрантнуудай заримань, английска правительствода протест мэдүүлхые Эйрын премьерһээ эрилтэ хэбэ. Демонстрантнууд хадаа английска военнэ тугые таһаржа татажа галдаһан байна.

Гансаханшье Эйрые иимэ ехээр дурагүйтүүлээ бэшэ. Бүхы Англида, полици болбол боевой бэлэн байдалда оруулагданхай. Учрежденинүүдые хамагаалха тусгаар план зохёогдобо.

ШВЕДСКЭ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ГАЗЕДЭЙ РЕДАКТОР ТУШАА ПРИГОВОР

Стокгольм, февралиин 6. Стокгольмско городской суд болбол Финляндиин арадай правительствые хамагаалһан удхатай статьянуудые, мүн тэрэшэлэн Швецидэхи англо-французска агентнуудай провокационно ябуулгануудые элирүүлһэн статьянуудые толилһонойнь түлөө, «Арбейтер тиднинген" гэжэ коммунистическэ газедэй редакторые 6 һарын торшо соо, каторжна хүдэлмэринүүдтэ зарахаар шиидхэбэ.

(ТАСС).

БАЯН БА ҮНДЭР УРГАСЫН АГРОТЕХНИКА

★

Я. М. ХАРЧЕНКО—БМАССР-эй Наркомземэй ахалагша аграном.

★

Советскэ засаг хадаа деревниие танигдашагүй болотороонь хубилгаа—хэгжөөгөө, һалбаруулан бадаруулаа. Советскэ союз болбол дэлхэй дээрэ эгээ түрүү механизированна хүдөө ажахытай орон болоо.

Манай социалистическэ хүдөө ажахы болбол элдэб маркын тракторнууд, автомобильнууд ба бусад олон янзын машина зэбсэгүүдээр хуяглагдаба. Революциин урда тээхи россин таряашанай ажахыда, нэгэ гектар тарилга дээрэнь дунда жээшээгээр 6 түхэригэй машина зэбсэгүүд хүдэлмэрилдэг байгаа. Мүнөө,—колхозууд ба совхозуудай нэжээд гектар тарилга дээрэнь үнгэрэгшэ жэлдэ (1933 оной сэнгээр) 65 түхэригэй ониһон машина зэбсэгүүд хүдэлмэрилдэг болоһон гү, али хүдөө ажахын машинно-техникээр зэбсэглэгдэлгэнь 11 дахин шахуу ургаһан байна. Колхозуудай шанга шадалта ажабайдалань жэлһээ жэлдэ дэбжэнэ. Элбэг уужам эрхим газарнууд колхозуудай эдлүүридэ хододоо бэхижүүлэгдээ.

Большевистскэ парти ба советскэ засаг болбол манай хүдөө ажахые улам бүри хүгжөөхэ, баян ба рекордно ургаса хуряаха бүхы условинуудые хангаа.

Социализмын ороной суута хүнүүд—ефремовцууд болбол жэл бүри 8 миллиард пуд таряа хуряаха тухай агууехэ Сталинай заабариие амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө тэмэсэлые үүсхээ. Алтайн хизаарай, Белоглазовска районой, „Искра" артелиин звеньевой, мүнөө РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Михаил Ефремович Ефремов болбол 1936 ондо таряалангайгаа гектар бүриһөө 60 центнер шэнисэ абажа, рекордно ургаса эгээ түрүүлэн хуряаһан байна. Тэрэ жэлһээ эхилжэ, ефремовэй рекордые илаха, бүри баян ургаса хуряахын түлөө тэмэсэл бүхы орон соо дэгтэрээ һэн. 1937 ондо колхозник Чуманов болбол гектар бүриһөө 85,5 центнер шэнисын ургаса абажа, нүх. Ефремовэй рекордые илаһан байна. Мүн тэрэ жэлдэ, колхознигууд нүхэд Ракитин ба Алесовский гэгшэд баһа лэ гектар бүриһөө 78-79 центнер шэнисэ хуряаһан юм. Алтайн хизаарай, Андреевскэ районой колхозник Матвей Морозов 1939 ондо гектар бүриһөө 90 центнер шэнисын урсаса туйлаа һэн.

Хэдэ мянган түрүү колхознигууд болбол ефремовцүүдэй опытые ажалдаа хэрэглэжэ байна. Тэрээнэй ашаар, колхознигууд ганса-нэгээрээ бэшэ, харин звеногоороо ба бригада бригадаараа тон үндэр ургаса туйладаг болоо.

Жэшээлхэдэ: А. К. Юткинагай звено (Новосибирскэ областиин, „Красный Перекоп" колхоз) 1939 ондо гектар бүриһөө 1217 центнер картофель хуряагаа. Омско областиин ефремовцүүд 1939 оной торшо соо; урдань үзэгдөөгүй баян ургаса туйлаа. Называевска районой, „Байкал" колхозой Овчинниковагай звено гектар бүриһөө 60 центнер шэнисэ абаа. Иимэнүүд жэшээнүүд хадаа манай ехэ ороной область, республика бүхэндэ тон олон, тооложо барагдашагүй.

Ефремовскэ методээр хүдэлмэрилжэ, агротехникые зүбөөр хэрэглэһэнэйгээ ашаар, баян ургаса хуряажа шадаһан колхознигууд манайшье республикада бии. Нүхэр Ефимовэй звено (Селенгын аймагай, Загастайн сомоной Молотовай нэрэмжэтэ колхоз) хадаа 8,5 гектар газарһаа га бүхэнэй 21 центнер шэнисэ хуряаба. Дурсагдагша колхозой таряалангай ургасань дунда жэшээгээр га бүриһөө 12 центнер абтаһан байна. Хориин аймагай, «Ударник» колхозой №3 бригада (бригадирань нүхэр С. А. Титов) болбол 72 гектар таряаланһаа, дунда жэшээгээр, гектар бүриин 16 центнер ургаса хуряагаа. Энэ аймагай, Кировэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Нагаев) 96 гектарһаа, дунда жэшээгээр, га бүриин 18,5 центнер шэнисэ абаа. Бичурай аймагай, Билютыя сельсоведэй, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз -10 гектар газарһаа, гектар бүриин 26,6 центнер шэнисэ хуряаһан ба 0,2 гектар площадьһоо 8,6 центнер (гектарһаа 40,9 цент.) шэнисэ хуряаһан байна Тус аймагай Ново-Стретинскэ сельсоведэй, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 83 гектарһаа, гектар бүриин 18-20 центнер ургаса абаба. „Красное Знамя Труда" колхоздо 10 гектар площадьһоо, гектар бүриин 25 центнер ургаса абтаһан ба 2,7 гектар площадьһоо гектар бүриин, дунда жэшээгээр 418 центнер огурцы хуряагдаһан байна.

Ефремовцүүдэй амжалтануудай „секрет" юуб гэхэдэ: нэгэ үрэһэнэй ургаха площадиие хараалалга; тон һайн орооһые тарилгын үрэһэндэ шэлэлгэ; агротехническэ хэмжээябуулгануудай комплексые бүрин хүсэдөөр хэрэглэлгэ болоно.

ВКП(б)-эйн XVIII съезд дээрэ, нүхэр А. А. Андреев болбол ефромовцүүдэй теориие иигэжэ сэгнээ һэн:

„Үрэтэй ба үрэгүй газар тухай бүхы хөөрэлдөөнүүд, теоринууд, хизаарлалганууд хадаа түрүү колхозуудай ба колхознигуудай хүсэлэлгээр бутасохигдожо байһыень таанар харанат. Тэдэнэр, эдэ скромно нүхэдүүд болбол өөһэдынгөө практикаар үндэр ургасын бүхэли наукые бии болгоһон ба газарые байгаалиин стихиин хорото нүлөөлгэһөө хүсэд сүлөөлһэн байна".

Ефремовцүүд болбол агротехническэ хэмжээябуулгануудай бүхы комплексые зоримгойгоор ба найдабаритайгаар хэрэглэжэ, шэлэмэл үрэһөө эрхимээр сэбэрлэжэ, газарайгаа хүриһые шанартайгаар элдэжэ ба тарилгаяа эртын болзорто хэжэ, үндэр ба рекордно ургаса туйлана.

Шиигэй түлөө тэмэсэл—баян ургасын түлөө тэмэсэл мүн. Уһан хадаа ургамалай амидаралда угаа ехэ үүргэ эзэлдэг ба тэрээнэй хубинуудайнь нэгэн болоно. Уһан хадаа ургамалда ородог эдеэшүүлгын зүйлыень хайлуулхын тула шухала байдаг. Ургамалнуудта уһан ехэ хэрэгтэй, тарянай нэгэ центнер залаае абахын тулада 400-500 центнер уһан хэрэглэгдэнэ. Орооһото тарилгые гол болгон эрхилдэг манай республикын районуудта ородог бороо хадаа газарта 200-250 миллиметр доошоо шэнгэдэг юм. Энэ—дугамаг байна. Иимэ туладань, бидэнэр болбол газарай хүриһые шиигээр баяжуулхын тулада бүхы хэмжээнүүдые абаха ёһотойбди. Газарай хүриһые шиигтүүлгын нэгэ арга—саһа тогтоолго (үбэлэй сагта) болоно. Нэгэ гектар таряалан дээрэ 50 сантиметр зузаантайгаар тогтоогдоһон саһан хадаа 1250 тонн гү, али 2500 бочка уһа үгэнэ. Хайлаһан уһые тогтоолго хадаа газарай хүриһэндэ ехэ шииг үгэдэг. Газарай гэдэмсээр, шииг тогтоохын тулада, эртын ба намарай парые нэгэ гү, али хоёр дахин 2-3 үдэрэй торшо соо боронойлхо хэрэгтэй. Манай республикын колхозуудай таряалан дээрэ саһа тогтоолго болбол намарай тарилга ба олонжэлэй үбэһые үбэлэй шэрүүн хүйтэнэй үедэ, хүлдэхөөхэгүйн түлөө тэмэсэлдэ угаа ехэ удхашанартай байна. 1,5-2 метр үргэнтэй ба 0,75 метр үндэртэй хаалтануудые таряалангайгаа газар дээрэ табижа, саһатогтоохо хэрэгтэй. Һалхин болоод 10-15 хоног үнгэргэһэнэйнь һүүлдэ, хаалтануудые урилжа, ондоо газарта табиха ёһотой. Саһа тогтоолгодо бусадшье аргануудые (таряалан дээрэ эрбагар мүшэртэй бүргааһа ба бусадые хаяха, саһа обоолхо) хэрэглэжэ болоно.

(Үргэлжэлэлэнь үглөөдэрэй номерто толилогдохо).

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Центросоюзная 19. Телефоны: отв. редактора — 3-44; отв. секретаря — 3-23; зав. партийным отд. — 7-55 2 зв.; зав. сельхоз. отд. — 7-55 1 зв.; отд. писем — 5-07.

Типография НКМП БМАССР. Бурглавлит № 333